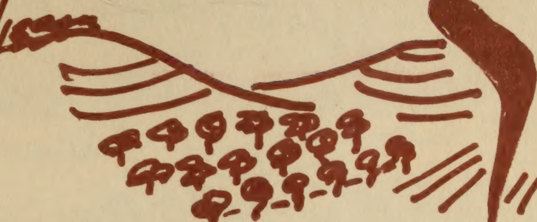
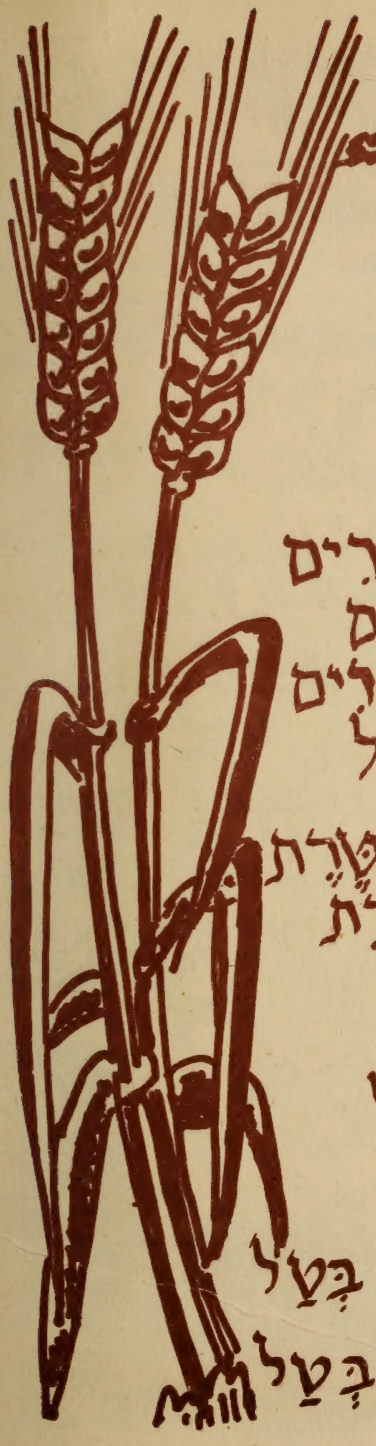
הגדה
של
פסח

הִגִּיעַ לֵיל פֶּסַח
כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ
אוֹמֵר הַלֵּל
כִּי בַּלַּיְלָה הַזֶּה
אוֹצְרוֹת טְלָלִים
נִפְתָּחִים

טל

תַּעֲסִיס צוּף הֶהָרִים
טְעֵם בִּמְאֹדָךְ מֻבְחָרִים
חֲנוּנֶיךָ חַלֵּץ מִמַּסְגְּרִים
זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים
בְּטַל

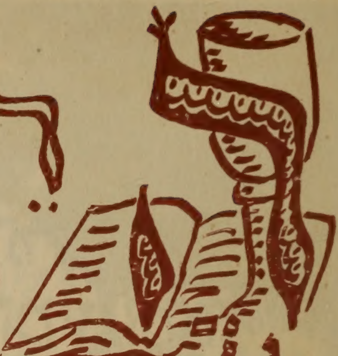
טַל צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת
עִיר כַּסֻּכָּה נוֹתֶרֶת
שִׂימָהּ בְּיָדְךָ עֲטֶרֶת
בְּטַל

טַל תַּעֲסִיס צוּף הֶהָרִים
זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים
תְּחַדֵּשׁ יָמֵינוּ בְּטַל
כְּגַן רָוֶה שִׂימֵנוּ בְּטַל

לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה
נָלִינָה בַּכְּפָרִים:
נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים
נִרְאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן
הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים פִּתַּח הַסְּמָדַר:
עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי:
קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ:
כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ:
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ:
קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי
וּלְכִי לָךְ:

שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב
וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ
כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ
ה' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה.
וְזָבַחְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ צֹאן
וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם. לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ.
שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת
לֶחֶם עֹנִי. כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר
אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

הֲרֵינִי מוּכָן
לְקַיֵּם הַמִּצְוָה
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם
בְּשֵׁם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל.

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִי אֲכַלוּ
אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם.
כָּל דִכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל
כָּל דִצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח.

הַשַּׁתָּא אָנוּ בְּנֵי חוֹרִין,
לְשָׁנָה הַבָּאָה כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּנֵי חוֹרִין.

כוס ראשונה

מה נשתנה

הלילה הזה מכל הלילות?
שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה,
הלילה הזה כלו מצה.
שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות,
הלילה הזה כלו מרור.
שבכל הלילות אין אנו מטבילין
אפילו פעם אחת,
הלילה הזה שתי פעמים.
שבכל הלילות אנו אוכלים
בין יושבים ובין מסבין
הלילה הזה כלנו מסבין.

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה
בְּמִצְרָיִם. וַיּוֹצִיאֵנוּ ה'
אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ
נְטוּיָה. וְאִילוּ לֹא הוֹצִיאָנוּ הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא מִשָּׁם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ
וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ
לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים.
כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים, כֻּלָּנוּ זְקֵנִים, כֻּלָּנוּ
יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה-מִצְוָה עָלֵינוּ
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת-מִצְרָיִם.
וְכָל הַמַּרְבֶּה
לְסַפֵּר בִּיצִיאַת
מִצְרָיִם-הֲרֵי זֶה
מְשֻׁבָּח.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן
שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת
מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם
וְאָמְרוּ: רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

לֵיל שִׁמֻּרִים הוּא לַה׳ לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָם.

אָמַר ר׳ אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי
שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא. שֶׁנֶּאֱמַר:
לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ.
יְמֵי חַיֶּיךָ-הַיָּמִים; כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ-הַלֵּילוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:
יְמֵי חַיֶּיךָ-הָעוֹלָם הַזֶּה; כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ-לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר:
כׇּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלשָׁה דְבָרִים
אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ,
וְאֵלּוּ הֵם: פֶּסַח, מַצָּה, וּמָרוֹר.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן
שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל
בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם.

מַצָּה זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ
לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּגְאָלָם.

מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם.

כוס שניה

וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא.
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד
מְאֹד, וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם. וַיָּקָם מֶלֶךְ
חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף,
וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ: הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם
מִמֶּנּוּ. הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ, פֶּן יִרְבֶּה, וְהָיָה
כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה, וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל
שֹׂנְאֵינוּ, וְנִלְחַם בָּנוּ. וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי
מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם. וַיִּבֶן עָרֵי
מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה, אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס.

וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ -
כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

יקצו מפני בני ישראל. ויעבדו מצרים את
בני-ישראל בפרך. וימררו את חייהם בעבודה
קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה.
ויצו. פרעה ביום ההוא את הנגשים בעם
ואת שטריו לאמר: לא תאספון לתת תבן לעם
ללבן הלבנים כתמול שלשום. הם ילכו וקששו
להם תבן. ואת מתכנת הלבנים אשר הם עשים
תמול שלשום תשימו עליהם לא תגרעו ממנו
כי נרפים הם.

ויצאו נגשי העם ושטריו ויאמרו אל העם לאמר:
כה אמר פרעה: אינני נתן לכם תבן; אתם לכו קחו
לכם תבן מאשר תמצאו כי אין נגרע מעבודתכם
דבר. ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקשש קש
לתבן והנגשים אצים לאמר: כלו מעשיכם
דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן.

ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה
לאמר: למה תעשה כה לעבדיך. תבן אין נתן
לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו!
והנה עבדיך מכים.

ויאמר: נרפים אתם נרפים. ועתה לכו ועבדו
ותבן לא ינתן לכם. ותכן לבנים תתנו.

הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹשְׁשִׁים אֶת הַקַּשׁ
בַּמִּדְבָּר וְרוֹמְסִים בַּחֹמֶר וּבַקַּשׁ.
הָיָה הַקַּשׁ נוֹקֵב אֶת עֲקֵבֵיהֶם וְהַדָּם
מִתְבּוֹסֵס בַּחֹמֶר. וְהָיוּ הַמִּצְרִים מְחַנְּקִים
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּקִירוֹת בָּתִּים לְבִנְיָן. וְהָיוּ
צוֹעֲקִים מִתּוֹךְ הַבִּנְיָן. וְהָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל
נוֹטְלוֹת בְּנֵיהֶן וְטוֹמְנוֹת אוֹתָם בַּמְּחִילוֹת.
וְכֵיוָן שֶׁמַּרְגִּישִׁים בָּהֶם הַמִּצְרִים, בָּאִים
לְהָרְגָם וְנַעֲשָׂה לָהֶם נֵס וְנִבְלָעִים
בַּקַּרְקַע, וּמְבִיאִים הַמִּצְרִים שְׁוָרִים וְחוֹרְשִׁים
עַל גַּבָּם וּלְאַחַר שֶׁהוֹלְכִים הָיוּ
מְבַצְבְּצִים וְהוֹלְכִים כְּעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה.
וְכֵיוָן שֶׁמִּתְגַּדְּלִים, בָּאִים
עֲדָרִים עֲדָרִים
לְבָתֵּיהֶם.

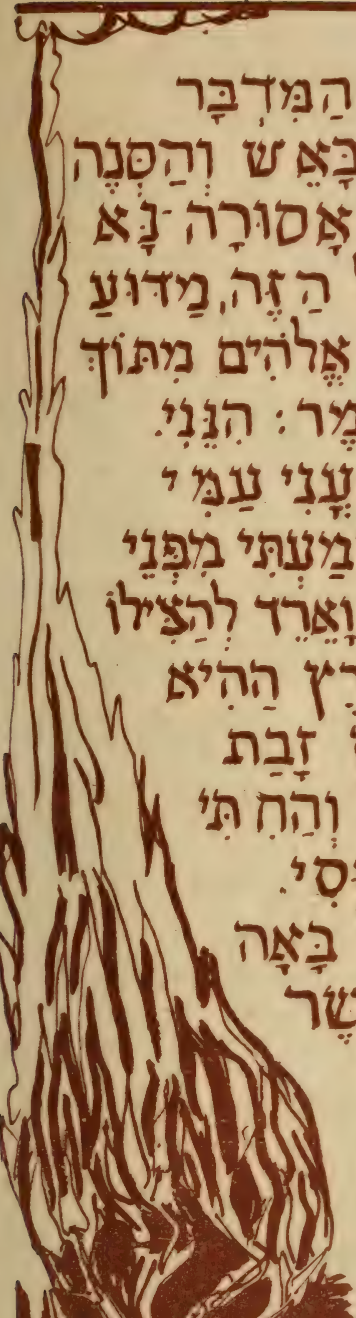
וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה
וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלוֹתָם.
וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי
מֵאֶחָיו. וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ.
וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל.

וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי עִבְרִים נִצִּים.
וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע: לָמָּה תַכֶּה רֵעֶךָ? וַיֹּאמֶר:
מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשׁוֹפֵט עָלֵינוּ? הַלְהָרְגֵנִי
אַתָּה אוֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי?
וַיִּירָא מֹשֶׁה, וַיֹּאמַר: אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר.

וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ
לַהֲרוֹג אֶת מֹשֶׁה.

וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ
מִדְיָן וַיְהִי רוֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ
כֹּהֵן מִדְיָן.

וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר
וַיַּרְא וְהִנֵּה סְנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה
אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסוּרָה־נָּא
וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה, מַדּוּעַ
לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה? וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ
הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר: מֹשֶׁה מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר: הִנֵּנִי.
וַיֹּאמֶר ה׳: רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי
אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי
נֹגְשָׂיו, כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֹבָיו וָאֵרֵד לְהַצִּילוֹ
מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלוֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִיא
אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ. אֶל מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי
וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי.
וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה
אֵלָי, וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחַץ אֲשֶׁר
מִצְרַיִם לוֹחֲצִים אוֹתָם. וְעַתָּה
לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל פַּרְעֹה
וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרָיִם.

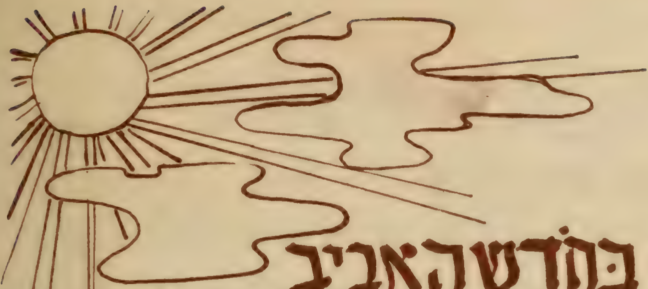
לֵךְ בּוֹא מִצְרַיְמָה וּבָאתָ אֶל הָעֲנִיִּים
וְהָאֻמְלָלִים אֶל כָּל הַנֶּאֱנָחִים וְהַנִּדְכָּאִים
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי עֲבָדִים הֵם - וְהֵם לֹא יָבִינוּ;
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי אֻמְלָלִים הֵם - וְהֵם לֹא יֵדָעוּ.
וְכִי גָדוֹל עָנְיָם וְנוֹרָא לַחֲצָם - וְהֵם לֹא יַאֲמִינוּ.
וּפָקַחְתָּ אֶת עֵינֵיהֶם בְּחוֹזֶק יָד עַל כָּל עָנְיָם
וְעַל כָּל לַחֲצָם וְגָאַלְתָּ אוֹתָם.

וְעַם רַב יִמָּשֵׁךְ אַחֲרֶיךָ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ אֲשֶׁר לֹא
יָדַעְתָּ וַאֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ עוֹד, וּמִקֶּרֶב כָּל הָעָם
מִסָּבִיב, אֲשֶׁר רַע וָמַר לָהֶם.

וְהָיִיתָ לְאָב הֲמוֹן אָדָם רַב וּלְרֹאשׁ שִׁבְטָיו.
וְעָשִׂיתָ מִן הַתּוֹלָעִים - אָדָם, וּמִן הָאָדָם - עָם,
וּמֵעַפְרוֹת חוֹל - אָרֶץ.

וַיֶּאֱסֹף מֹשֶׁה אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל.
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שָׁמְעוּ
מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה.

היום

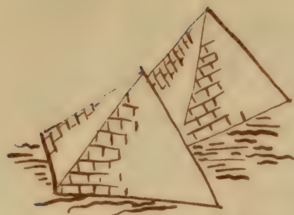
אתם יוצאים בחדש האביב
אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי
והחוי והיבוסי אשר נשבע לאבותיך
לתת לך ארץ זבת חלב ודבש:

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון
הוא לכם לחדשי השנה בעשור לחדש הזה
יקחו להם איש שה לבית וככה תאכלו אותו:
מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם
ואכלתם אותו בחפזון:

היום אתם יוצאים
בחדש האביב:

וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל

מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה. כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי: גְּבָרִים
מִלְּבַד הַטָּף וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם. צֹאן
וּבָקָר כָּבֵד מְאֹד:

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ.
מִשְׁאֲרֹתָם צְרוּרוֹת בְּשִׂמְלֹתָם עַל
שִׁכְמָם. וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר
הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עוּגוֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ.
כִּי גוֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה
לֹא עָשׂוּ לָהֶם:

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלוֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָּל צִבְאוֹת ה׳ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

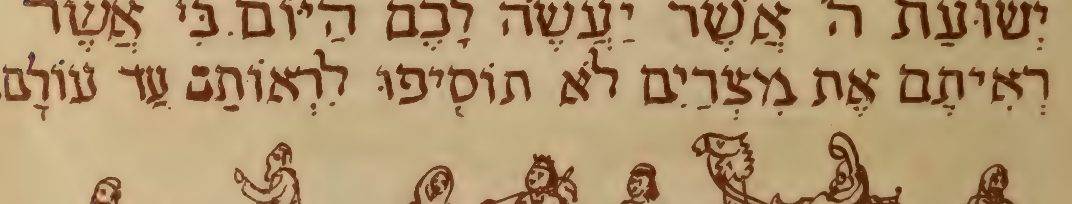
וַיְהִי בְּשַׁלַּח פַּרְעֹה אֶת הָעָם וְלֹא נָחָם
ה' דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא, כִּי
אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאֹתָם
מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיְמָה. וַיַּסֵּב אֱלֹהִים אֶת
הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם סוּף.
וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.
וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ
לְבַב פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם
וַיֹּאמְרוּ מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שִׁלַּחְנוּ
אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ. וַיֶּאְסֹר אֶת
רִכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ.

וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ אוֹתָם
חוֹנִים עַל הַיָּם, כָּל סוּס רֶכֶב פַּרְעֹה
וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ עַל פִּי הַחִירוֹת לִפְנֵי
בַּעַל צְפוֹן. וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נוֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם
וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה׳.

וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה: הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים
בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר. מַה
זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם. הֲלֹא
זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְמִצְרַיִם לֵאמֹר:
חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ
עֲבֹד אֶת מִצְרַיִם מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר. וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל הָעָם: אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת
יְשׁוּעַת ה׳ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם. כִּי אֲשֶׁר
רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עַד עוֹלָם.

הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּשָׁעָה
שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹמְדִים עַל שְׂפַת הַיָּם
הָיוּ שְׁבָטִים מִתְנַצְּחִים זֶה עִם זֶה.
זֶה אוֹמֵר: אֲנִי יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם וְזֶה אוֹמֵר
אֲנִי יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם. קָפַץ שִׁבְטוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין
וְיָרַד תְּחִילָה לַיָּם. וְהָיוּ שָׂרֵי יְהוּדָה רוֹגְמִים אוֹתָם.
אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לֹא כָּךְ הָיָה
הַמַּעֲשֶׂה אֶלָּא זֶה אוֹמֵר: אֵין אֲנִי
יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם וְזֶה אוֹמֵר אֵין אֲנִי
יוֹרֵד תְּחִילָה לַיָּם. קָפַץ נַחְשׁוֹן בֶּן
עַמִּינָדָב וְנָרַד לַיָּם תְּחִילָה.

ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את
הים ברוח קדים עזה כל הלילה. וישם
את הים לחרבה ויבקעו המים ויבואו
בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם
חומה מימינם ומשמאלם. וירדפו מצרים
אחריהם כל סוס פרעה ורכבו אל תוך
הים. ויהי באשמרת הבקר וישקף ה'
אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם
את מחנה מצרים. ויסר את אופן מרכבותיו
וינהגהו בכבדות. ויאמר מצרים: אנוסה מפני
בני ישראל, כי ה' נלחם להם במצרים.
ויט משה את ידו על-הים, וישב הים לפנות בקר
לאיתנו ומצרים נסים לקראתו. וינער ה' את
מצרים בתוך הים. וישובו המים ויכסו את
הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה
הבאים אחריהם בים, לא נשאר
בהם עד אחד.

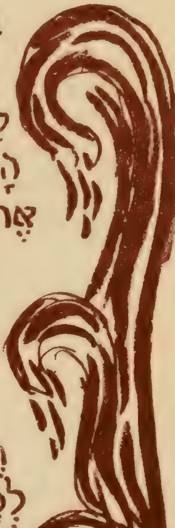

אוֹתָהּ שָׁעָה בִּקְּשׁוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:
מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנַי

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם.

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה.

בְּשָׁעָה שֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַטְבִּיעַ אֶת מִצְרַיִם בַּיָּם, עָמַד עוּזָא שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם וְנִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּמִדַּת הָרַחֲמִים בָּרָאתָ אֶת עוֹלָמְךָ, לָמָּה אַתָּה רוֹצֶה לְהַטְבִּיעַ אֶת בָּנַי. מִיָּד כִּנֵּס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פַּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה וְאָמַר לָהֶם: הֱיוּ דָנִים בֵּינִי וּבֵין עוּזָא שַׂר שֶׁל מִצְרַיִם. הִתְחִילוּ שָׂרֵי הָאוּמּוֹת מְלַמְּדִים סַנֵּגוֹרְיָה עַל מִצְרַיִם. כֵּיוָן שֶׁרָאָה מִיכָאֵל כָּךְ רָמַז לְגַבְרִיאֵל וְטָס לְמִצְרַיִם טִיסָה אַחַת וְשָׁמַט לְבֵנָה עִם טִיטָהּ וְתִינוֹק אֶחָד עִמָּהּ שֶׁשִּׁקְּעוּהוּ בַּבִּנְיָן וּבָא וְעָמַד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאָמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּךְ שִׁעְבְּדוּ אֶת בָּנֶיךָ. מִיָּד יָשַׁב עֲלֵיהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמִדַּת הַדִּין וְטִבְּעָם בַּיָּם.

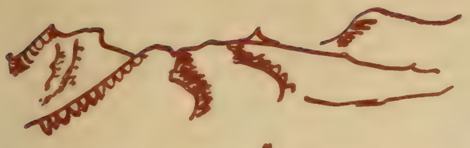

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר אֶת מִצְרַיִם
מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם.
וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ,
וַתֵּצֶאןָ כָל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחוֹלוֹת.
וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם:

שִׁירוּ לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה,
סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם.
עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה,
אָמַר אוֹיֵב: אֶרְדֹּף, אַשִּׂיג,
אֲחַלֵּק שָׁלָל,
צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים.

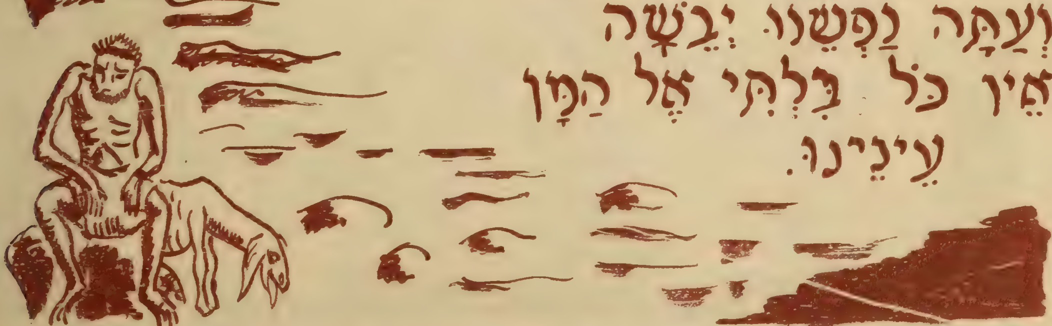
כוס שלישית

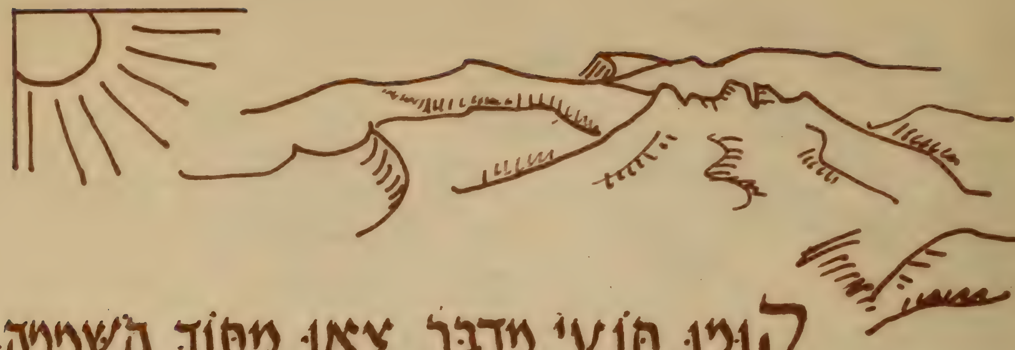

וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף
וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר. וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם.
וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים
הֵם. וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר: מַה נִּשְׁתֶּה?
תְּנוּ לָנוּ מַיִם וְנִשְׁתֶּה. לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם
לְהָמִית אֹתִי וְאֶת בָּנַי וְאֶת מִקְנַי בַּצָּמָא?

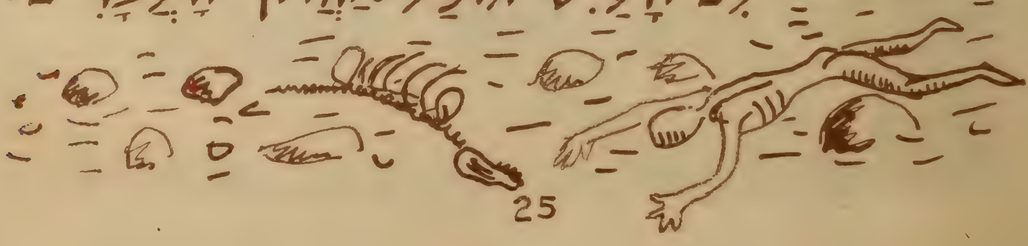
וְהָאסַפְסֻף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה. וַיָּשֻׁבוּ
וַיִּבְכּוּ גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ: מִי יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר?
זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם:
אֶת הַקִּשֻּׁאִים, וְאֶת הָאֲבַטִּחִים, וְאֶת הֶחָצִיר,
וְאֶת הַבְּצָלִים, וְאֶת הַשּׁוּמִים.
וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יְבֵשָׁה
אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל הַמָּן
עֵינֵינוּ.

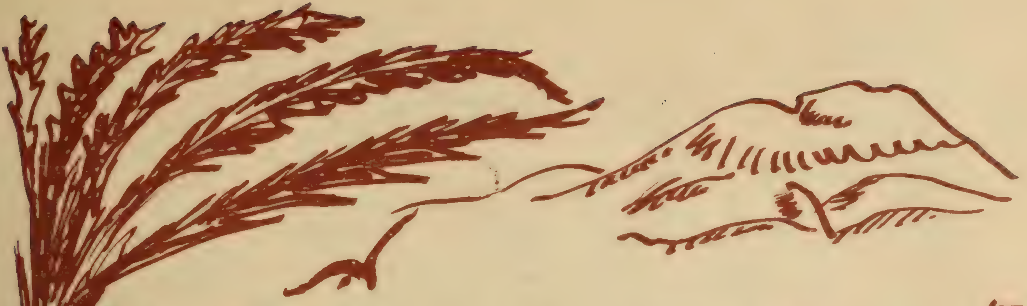

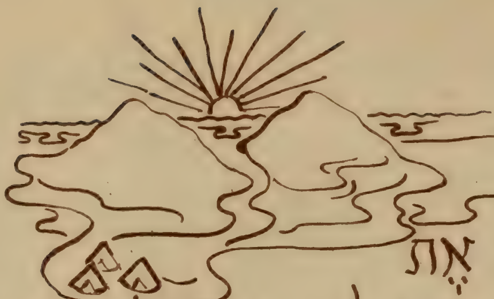
קוּמוּ, תּוֹעֵי מִדְבָּר, צְאוּ מִתּוֹךְ הַשְּׁמָמָה;
עוֹד הַדֶּרֶךְ רַב, עוֹד רַבָּה הַמִּלְחָמָה.
רַב-לָכֶם לָנוּעַ, לָנוּד בָּעֲרָבָה –
וְלִפְנֵיכֶם פְּרוּשָׂה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה, רְחָבָה.
רַק אַרְבָּעִים שָׁנָה נָתַע בֵּין הֶהָרִים –
וּבַחוֹל טָמַנּוּ שִׁשִּׁים רִבּוֹא פְּגָרִים.
אַל-נָא יַעַצְרוּנוּ פִּגְרֵי הַנֶּחֱשָׁלִים,
שֶׁבְּעַבְדוּתָם מֵתוּ-נִפְסַח עַל-הַחֲלָלִים!
יִרְקְבוּ בִקְלוֹנָם סְרוּחִים עַל-צְרוֹרוֹתָם,
שֶׁבִּכְתֵפָם נָשְׂאוּ מִמִּצְרַיִם אוֹתָם.
יִמְתַּק לָמוֹ חֲלוֹמָם, חֲלוֹם רֹב בְּצָלִים, שׁוּמִים
דּוּדִים מְלֵאֵי בָּשָׂר רַבִּים וַעֲצוּמִים.
עוֹד הַיּוֹם אוֹ מָחָר יְחַלֵּק רוּחַ קָדִים
עִם הָעַיִט גּוּפַת אַחֲרוֹן הָעֲבָדִים.

קוּמוּ אֵפוֹא, נָדִים! עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל-יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עוֹז בִּדְמָמָה!
פֶּן צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וְנִרְדָּמָיו -
אִישׁ וָאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!
אִישׁ וָאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלוֹהַּ דּוֹבֵר;
לֵךְ! הַיּוֹם אֶל אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עוֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלוֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם, -
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכֵל, פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים -
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!
כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
עוֹד לֶאֱלוֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל רְחַב יָדַיִם.
וּמִלְּבַד יְלֵל הַיְשִׁימוֹן, דְּמִי הַצִּיָּה -
תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ
אֶרֶץ יְפֵה-פִיָּה".

וידבר

ה' אל משה לאמר:
שלח לך אנשים ויתורו את
ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל. איש
אחד למטה אבותיו תשלחו. כל נשיא בהם, וישלח
אותם משה ממדבר פארן לתור את ארץ כנען.
ויאמר אליהם: עלו זה בנגב ועליתם את ההר, וראיתם
את הארץ מה היא, ואת העם הישב עליה, החזק הוא
-או רפה, המעט הוא אם רב, ומה הארץ, השמנה היא
אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם
מפרי הארץ. ויעלו ויתורו את הארץ ממדבר צין עד
רחב לבוא חמת ויבוא עד נחל אשכול ויכרתו
משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאהו
במוט בשנים ומן הרמונים
ומן התאנים:

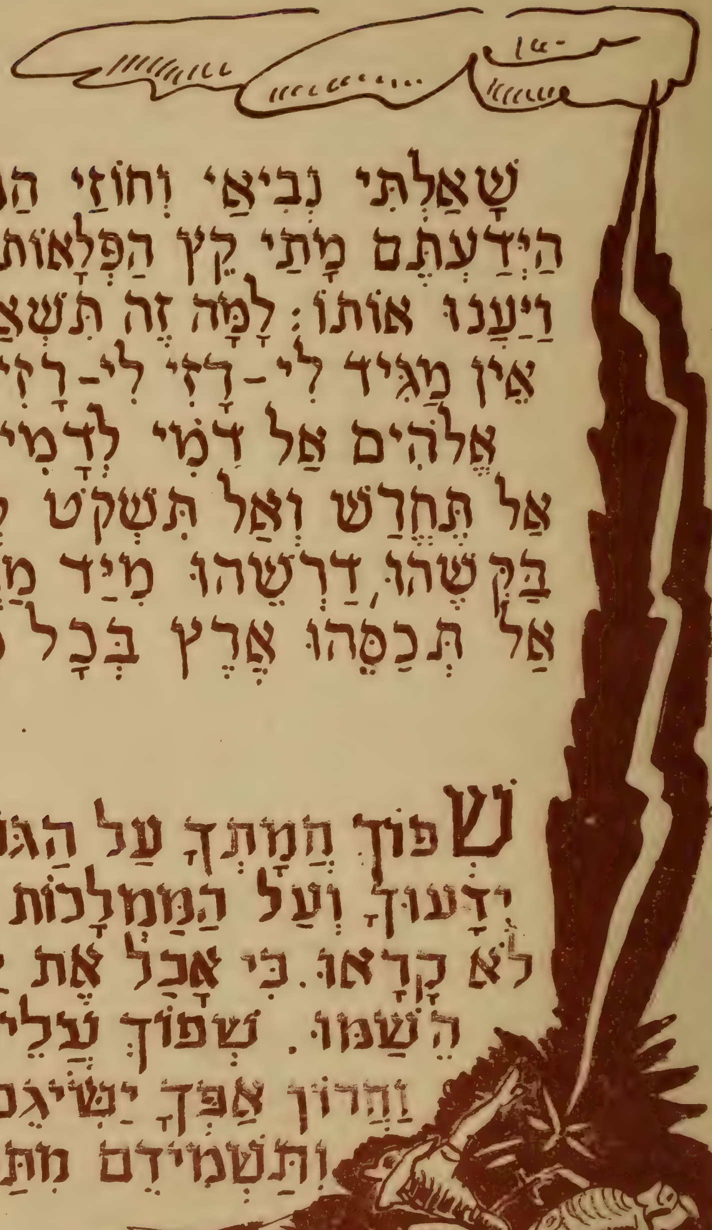

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם
לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִילוּ
הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר:
וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמוֹר: בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה
ה' לִי, בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
בִּלְבַד גָּאַל עִמָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוֹתָנוּ
הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ, לָתֵת
לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ:

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ
שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ
לְכַלּוֹתֵינוּ, אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר
עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ
וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

כוס רביעית

שָׁאַלְתִּי נְבִיאַי וְחוֹזַי הַנִּבָּאִים בִּגְלָלִי:
הַיְדַעְתֶּם מָתַי קֵץ הַפְּלָאוֹת אֲשֶׁר אָמַר לְגָאֳלִי?
וַיַּעֲנוּ אוֹתוֹ: לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל וְהוּא פֶּלִאי.
אֵין מַגִּיד לִי-רָזִי לִי אוֹי לִי.
אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לְדָמִי,
אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט לְמִתְקוֹמְמִי,
בַּקְּשֵׁהוּ, דָּרְשֵׁהוּ מִיַּד מַחֲרִימִי,
אַל תְּכַסֵּהוּ אֶרֶץ בְּכָל מְקוֹמִי.

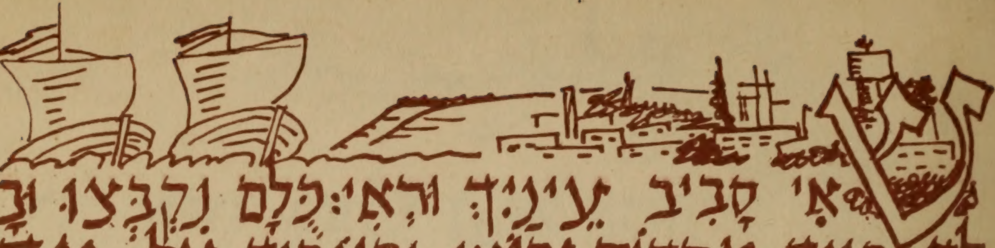
שְׁפוֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
יְדָעוּךָ וְעַל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
לֹא קָרָאוּ. כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ
הֵשַׁמּוּ. שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעֲמֶךָ
וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם. תִּרְדֹּף בְּאַף
וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי ה'

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה׳
וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן מְשָׁרֵת
מֹשֶׁה לֵאמֹר: מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם
עֲבוֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אֲנִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר
תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ. לָכֶם נְתַתִּיו. כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתִּי אֶל מֹשֶׁה. מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד
הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרָת. כָּל אֶרֶץ הַחִתִּים. וְעַד
הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ, יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם.

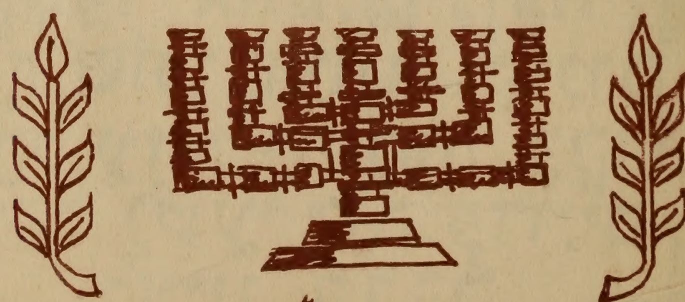
הָלַךְ זְמַן עַבְדוּת וְתַם קֵץ לַחֲצֵנוּ
וְעֵת הַזָּמִיר לְזַמֵּר שָׁם אֵל יְקִיצֵנוּ:
וְחֶזְיוֹן תּוֹר וְגוֹדָל בָּא לְהַחֲלִיצֵנוּ
וְקוֹל הַתּוֹר בָּא לְאַרְצֵנוּ.
הֵן אוֹר צְפַנְתִּיו לְיִשְׂרָאֵל עָלָה כְּיוֹם זוֹרֵחַ.
צָלַח לִמְלוּכָה וְלִכְהוּנָּה כִּימֵי שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ.
כֶּרֶם נָטַעְתִּי כֻּלּוֹ שׂוֹרֵק פּוֹרֵחַ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

שאי סביב עיניך וראי: כלם נקבצו ובאו לך. בניך מרחוק יבואו ובנותיך על צד תאמנה. אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך. מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהן. כי לי איים יקוו ואניות תרשיש להביא בניך מרחוק. ופתחו שעריך תמיד, יומם ולילה לא יסגרו:

הרים כוס חמישית לחיי מדינת ישראל הגאולה והגואלת. כאשר ידענו לקוממה ולשמרה ולהגן עליה - כן נדע לבנותה ולבססה עד נזכה לקבוץ גלויות מלא במהרה.

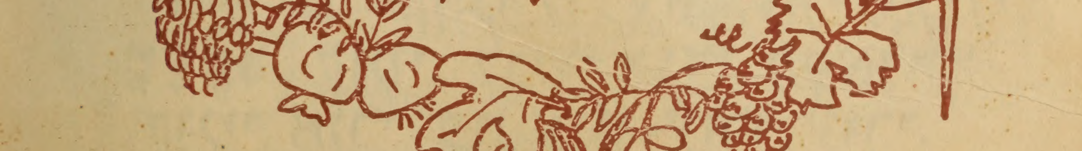

זה היום קוינו לו. עורי, עורי התנערי,
מעפר קומי. לבשי בגדי תפארתך.
קומי אורי בת ציון. עורי, עורי.

ברוך אשר גאלנו וגאל אבותינו
ממצרים והגיענו הלילה הזה מצה
ומרור כן יגיענו למועדים ולרגלים
אחרים הבאים לקראתנו לשלום
שמחים בבנין וששים בעבודה.
ונשיר שיר חדש על גאולתנו
ועל פדות נפשנו.

חסל סדור פסח כהלכתו.
ככל משפטו וחקתו. כאשר
זכינו לסדר אותו. כן נזכה לעשותו.
זך שוכן מעונה. קומם
קהל עדת מי מנה. בקרוב
נהל נטעי כנה. פדוים
לציון ברנה.

הגדה של פסח

הגדה של. פסח

חדרה: תש״ד